

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
19 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	СЗ «Міжнародні відносини»
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Факультет	гуманітарно-педагогічний

Розробник: Любовець О.М., доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

Опис навчальної дисципліни «Політологія міжнародних відносин»

Навчальна дисципліна «Політологія міжнародних відносин» є обов'язковою для магістрів спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Дисципліна має автономний статус щодо теорії міжнародних відносин, її об'єкт і предметна галузь - міжнародна і світова політика та міжнародно-політична діяльність в усіх її функціональних проявах і організаційних формах.

Мета дисципліни – розгляд міжнародних відносин як особливого виду політичного процесу і дослідження інституціональних, функціональних, організаційних характеристик світової політики та глобального суспільства. В процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити загальні закономірності та тенденції розвитку міжнародного політичного процесу, світової політики та світового порядку, розуміти місце та роль України в сучасних геополітичних і глобальних трансформаціях.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	—	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	6
Практичні, семінарські заняття	30 год.	4

Лабораторні заняття	–	
Самостійна робота	75 год.	110
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Дипломатична та консульська служба» є ознайомлення студентів із засадами, принципами та структурою дипломатичної і консульської служби України та зарубіжних країн, а також розвиток початкових навичок і вмінь роботи в центральних державних органах у сфері реалізації зовнішньої політики України та навичок професійної дипломатичної діяльності в зарубіжних органах зовнішніх зносин держави.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати комплексні теоретичні та практичні задачі і проблеми під час професійної діяльності в галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій та регіональних студій або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

– загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН01. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

ПРН03. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

ПРН07. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	ти жн і	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р.			л	п	лаб	і н д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Предметний зміст і категоріально-понятійний апарат політології міжнародних відносин.														
Тема 1. Вступ до курсу «Політологія міжнародних відносин».	1	8	1	2			5						10	
Тема 2. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.	2	16	2	4			10		1	1			10	
Тема 3. Влада в системі міжнародних відносин.	3	16	2	4			10		1	1			15	
Тема 4. Політичний простір міжнародних відносин.	4	16	2	4			10		1				15	
Разом за змістовим модулем 1	4	56	7	14			35		3	2			50	
Модуль 2. Міжнародні політичні відносини і світовий порядок.														
Тема 5. Світова політика і світовий політичний процес.	5	16	2	4			10		1				15	
Тема 6. Міжнародний і світовий порядок.	6	16	2	4			10		1	1			15	
Тема 7. Геополітичні процеси сучасності.	7	16	2	4			10			1			15	
Тема 8. Україна в сучасних геополітичних і глобальних трансформаціях.	8	16	2	4			10		1				15	
Разом за змістовим модулем 2	4		8	16			40		3	2			60	
Усього годин	8	120	15	30			75		6	4			110	

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Політологія міжнародних	1
2	Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.	2
3	Влада в системі міжнародних відносин.	2
4	Політичний простір міжнародних відносин.	2
5	Світова політика і світовий політичний процес.	4
6	Міжнародний і світовий порядок.	2
7	Геополітичні процеси сучасності.	2
8	Україна в сучасних геополітичних і глобальних трансформаціях.	2

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, мета та завдання курсу «Політологія міжнародних відносин»	2
2	Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.	4
3	Влада в системі міжнародних відносин.	4
4	Політичний простір міжнародних відносин: сутність та структура.	4
5	Світова політика і світовий політичний процес: сучасні тенденції розвитку.	4
6.	Міжнародний і світовий порядок: моделі та типології.	4
7.	Геополітичні процеси сучасності.	4
8	Місце і роль України у світових геополітичних процесах.	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, мета та завдання курсу «Політологія міжнародних відносин»	10
2	Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.	10
3	Влада в системі міжнародних відносин.	15
4	Політичний простір міжнародних відносин: сутність та структура.	15
5	Світова політика і світовий політичний процес: сучасні тенденції розвитку.	15
6	Міжнародний і світовий порядок: моделі та типології.	15
7	Геополітичні процеси сучасності.	15
8	Місце і роль України у світових геополітичних процесах.	15

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- аналітичні доповіді;
- реферати.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- метод проблемного навчання;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- самостійна робота (виконання завдань)

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Предметний зміст і категоріально-понятійний апарат політології міжнародних відносин.		
Семінарське заняття 1. Предмет, мета та завдання курсу «Політологія міжнародних відносин»	ПРН01, ПРН03	5
Самостійна робота	ПРН03	5
Семінарське заняття 2. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин.	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	10
Семінарське заняття 3. Влада в системі міжнародних відносин.	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	10
Семінарське заняття 4. Політичний простір міжнародних відносин: сутність та структура	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	10
Модульна робота 1		30
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Поняття, структура і статус провідних інституцій сучасної дипломатії		
Семінарське заняття 5. Світова політика і світовий політичний процес: сучасні тенденції розвитку	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	5

Семінарське заняття 6. Міжнародний і світовий порядок: моделі та типології	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	10
Семінарське заняття 7. Геополітичні процеси сучасності	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	5
Семінарське заняття 8. Місце і роль України у світових геополітичних процесах.	ПРН01, ПРН07	10
Самостійна робота	ПРН03	10
Модульна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин, наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної добросовісності:	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові покликання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5570>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти; електронні інформаційні ресурси.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин: навч. посіб. К.: Знання, 2018. 246 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник [Електронний ресурс] / авт. кол.: В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін.; за ред. Г. П. Ситник. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.
3. Гуменюк Б.І. Політологія міжнародних відносин: стан і тенденції розвитку в Україні. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2020. №27. С. 12–19.
4. Дронов В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика: навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс]. Одеса: Фенікс, 2022. 31 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/23460> ISBN 978-966-928-880-6
5. Дудка Р.А., Прудько В.О. Міжнародні відносини та світова політика: навчально-методичні матеріали. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 35 с.
6. Зінченко В. В. Глобалізація і глобалістика: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 428 с.
7. Ігнат'єв П.М. Геополітичні та геоекономічні інтереси у світовій політиці: підручник. Чернівці, 2014. 364 с.
8. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Наш формат, 2017. 320 с.
9. Кононенко С. Форми політологічного розуміння міжнародних відносин. – К.: Нац. акад. наук України, Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії Нац. акад. наук України», 2012. 900 с.
10. Мадіссон В. В., Шахов В.Л. Політологія міжнародних відносин: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
11. Мальська М. П., Антонюк М.П. Основи європейської інтеграції: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
12. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О.М. Кузь, Д.С. Коротков, Д.Ю. Михайличенко, О.В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О.М. Кузя. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
13. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України : монографія / за заг. ред. професорів С. Шергіна і В. Космини. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. 412 с.

- 14.Недбай В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. Миколаїв: Швець В. Д., 2017. 237 с.
- 15.Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Потрібна та ін.; за ред. М.П. Требіна. Харків: Право, 2016. 540 с.
- 16.Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 204 с.
- 17.Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин. 2-ге видання, виправ. і доповн. / За наук. ред. В.А. Гошовської. Київ, 2019. 256 с.
- 18.Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations / J. Baylis. 7-th ed. Oxford, United Kingdom ; New York : Oxford University Press, 2017. 610 p.
- 19.International Relations. The Basics. Ed. by Peter Sutch, Juanita Elias. Routledge. New York. 20017.
- 20.International Relations. Theories and Approaches. Ed. by Robert Jackson, Georg Sorensen. Oxford University Press. Oxford. 2018.

Додаткова:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства; пер. з англ. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2018. 109 с.
2. Гантінгтон, С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку: Пер. з англ. Львів : Кальварія, 2006. 472 с.
3. Герасіна Л. М. Концепт і тенденції розвитку світового політичного процесу. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2018. Вип. 2(37). С. 8–17.
4. Гірман А.П., Загорулько Я.І., Резуник О.В. Питання співвідношення понять «міжнародні відносини» та «світова політика». Регіональні студії, 2021. № 27. С. 116-120.
5. Глобальна та національна безпека: словник-довідник / уклад.: Г.П. Ситник, О.І. Пошедін, М.М. Шевченко, С.П. Завгородня, М.Г. Орел; за заг. ред. Г.П.Ситника. К.: НАДУ, 2016. 164 с.
6. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози): Монографія / Наукова редакція д.і.н., проф. С.С. Трояна. К.: 2014. 189 с.
7. Коваль І.М., Майстренко Ю.І. Світова політика та міжнародні відносини ХХ–ХХІ століть : навчально-методичний посібник. Одеса : Астро принт, 2021. 120 с.
8. Кузьма О. «М'яка сила» Європейського Союзу в Україні. Міжнародний науковий вісник. 2020. № 2 (22). С. 96-103.
9. Кульчицький С., Міщенко М. Україна на порозі об'єднаної Європи. К.: Заповіт, 2018. 232 с.
- 10.Попович Г. Міжнародна безпека як глобальна проблема сучасності. Міжнародний науковий вісник. 2020. Вип. 2 (22). С. 133–141.
- 11.Тодоров І. Міжнародна та регіональна безпека в європейських студіях країн Карпатського регіону. Міжнародний науковий вісник. 2022. № 1-2 (25-26). С. 39-49.
- 12.Шергін, С.О. Політологічний дискурс міжнародних відносин. Освіта регіону. 2011. № 4. С. 278-288.

- 13.Шергін. С.О. Парадигмальна еволюція в політології міжнародних відносин. Освіта регіону. 2012. № 1. С. 132-146.
- 14.Щедрова Г. М. Еволюція наукових підходів у межах політологічного аналізу міжнародних організацій. Гілея. 2017. Вип. 126. С. 427–432
- 15.Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції; пер. з англ. К.: Наш формат, 2018. 576 с.
- 16.Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії; пер. з англ. К. : Наш формат, 2019. 608 с.
- 17.Brzeziński Z. Ukraina jako sworzeń geopolityczny [Електронний ресурс] 2020. URL: <https://geopolityka.net/ukraina-jako-sworzen-geopolityczny>.
- 18.Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction 4th ed. Oxford, United Kingdom; New York, USA: Oxford University Press, 2017.
- 19.Theorizing Foreign Policy in a Globalized World. Ed. by Gunther Hellmann, Knut Erik Jorgesen. Palgrave Macmillan. 2015.
- 20.Morgenthau, Hans. Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace. Alfred A. Knopf. New York. 2018.
- 21.Rosenau, James. The Study of World Politics. Routledge. New York. 2016.

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліографічна і реферативна база даних SCOPUS. URL: <http://www.scopus.com/>
2. Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка – <http://www.iir.kiev.ua/>
3. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua>
4. Міністерства освіти і науки України (нормативні документи в галузі освіти і науки). URL: <http://www.mon.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/>
7. Carnegie Endowment for International Peace (CEIP). URL : <https://carnegieendowment.org/>
8. Chatham House (Royal Institute of International Affairs). URL : <https://www.chathamhouse.org/>
9. European Union (EU). URL: https://europa.eu/european-union/index_en
- 10.Institute for the Study of War (ISW). URL: <https://www.understandingwar.org/>
11. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL: <https://www.nato.int/>
12. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org/>
13. RAND («Research and Development») Corporation. URL: <https://www.rand.org/>
14. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). URL: <https://www.sipri.org/>
15. The Center for Strategic and International Studies (CSIS) URL : <https://www.csis.org/> 1
16. The Club of Rome. URL: <https://www.clubofrome.org/>